

СХВАЛЕНО

рішенням педагогічної ради
Білопільської гімназії №5
Білопільської міської ради
Сумського району Сумської області
від 30.08.2024 протокол № 1
голова педагогічної ради
_____ Вікторія ЦЮПКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Білопільської гімназії № 5
Білопільської міської ради
Сумського району Сумської області

_____ Вікторія ЦЮПКА
30 .08.2024

Освітня програма
Білопільської гімназії № 5
Білопільської міської ради
Сумського району Сумської області
на 2024/2025 навчальний рік

Білопіль, 2024

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

Повна назва закладу загальної середньої освіти – Білопільська гімназія № 5 Білопільської міської ради Сумського району Сумської області

Юридична адреса – вул. Сумська, 7, м. Білопіль, Сумська область, 41800, тел. 0 (5443) 9 - 11 – 75, e-mail: bilopilskyizzso5@ukr.net

Ліцензований обсяг прийому – 200 осіб

Загальна кількість учнів – 75

Мова навчання – українська

Директор – Цюпка Вікторія Олегівна, педагогічний стаж 23 роки, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», звання «старший учитель»

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Головною метою закладу загальної середньої освіти є забезпечення реалізації права громадян на здобуття початкової, загальної базової освіти в обсязі Державних стандартів. Розвиток, виховання та навчання здобувачів освіти здійснюється шляхом загальноосвітньої підготовки через вивчення окремих предметів, задоволення потреб громадян, суспільства і держави у різнобічному розвитку, оздоровленні, соціалізації та навчанні дітей, забезпечення високої якості безперервної освіти та виховання, створення умов для фізичного, розумового, духовного розвитку дітей шкільного віку.

Заклад загальної середньої освіти освіти забезпечує набуття школярами освіти за освітніми програмами початкової та базової середньої освіти, досягнення ними визначених відповідними стандартами результатів навчання.

Відповідно до частини 1. ст.9 Розділу I Закону України «Про освіту» здобуття початкової та базової середньої освіти здійснюється за такими формами: інституційна (очна у тому числі й денна та з використанням дистанційних технологій), змішана та індивідуальна (педагогічний патронаж за висновком ЛКК, у якому зазначено, що здобувач освіти потребує індивідуального навчання).

Відповідно до частини 1. ст.10 Розділу III Закону України «Про повну загальну середню освіту» освітній процес у гімназії спрямований на виявлення та розвиток здібностей та обдарувань особистості, її індивідуальних здібностей, досягнення результатів навчання, прогресу в розвитку, зокрема формування і застосування відповідних компетентностей, визначених державними стандартами.

До моменту припинення/скасування правового режиму воєнного стану або виключення Білопільської міської територіальної громади з переліку територій можливих бойових дій *освітній процес закладу освіти відбувається з використанням технологій дистанційного навчання (відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання»).*

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, організовується в синхронному режимі (решта навчального часу організовується в асинхронному режимі). Під час надзвичайних обставин заклад освіти організовує освітній процес із використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступних для учасників освітнього процесу. При цьому обсяг навчального часу, що забезпечується в синхронному режимі, визначається педагогічним працівником і може бути менше обсягу, зазначеного вище.

За рішенням педагогічної ради для організації дистанційного навчання використовується електронний розклад занять, електронний класний журнал та щоденники на платформі «Prosvita». Питання заповнення класного журналу врегульовується директором школи своїм наказом.

Заклад освіти організовує та проводить навчання в синхронному та асинхронному режимах із використанням дистанційних технологій за допомогою: онлайн-занять через

Google Meet, Zoom; заздалегідь записаних відеоуроків, презентацій від вчителів, зовнішніх освітніх ресурсів; ретельно підібраних завдань для самостійної роботи із їх подальшою перевіркою; використання безкоштовних вебсерверів та платформ: На Урок, Всеосвіта, Всеукраїнська школа онлайн тощо).

Реалізація зазначеного вище здійснюється у ході постійного розвитку закладу, поповнення його матеріально-технічних і навчальних ресурсів, підвищення кваліфікації керівного та педагогічного складу, єднання та духовного зростання учнів, батьків і педагогів як спільноти, яка творить сприятливий для української дитини соціально-культурний простір.

Цілі та задачі освітнього процесу закладу освіти

- забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, базової середньої освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- гарантувати наступність в освітній програмі всіх рівнів;
- створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.

Призначення закладу освіти

Призначення закладу освіти полягає в наданні якісної початкової та базової середньої освіти дітям шкільного віку мікрорайону школи, забезпеченні їх усебічного розвитку, виховання і самореалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Кількість класів у закладі освіти: 3 - 4 кл. – 2 класи, 5 - 9 кл. – 5 класів.

Кількість учнів у закладі освіти: 3-4 кл. – 17 учнів, 5-9 кл. – 58 учнів.

Гранична наповнюваність класів установлена відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», Закону України «Про освіту» і не перевищує 30 учнів.

Середня наповнюваність класів складає: 3–4 кл. – 8,5; 5–9 кл. – 11,6. Середня наповнюваність по закладу освіти – 10,7.

2 та 1 класів немає (необхідна кількість учнів для відкриття 1 класу на 1 вересня 2023 та 2024 років була відсутня).

Згідно з заявами батьків та відповідно до висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини у закладі освіти створено інклюзивні 4 та 5-9 класи для 8 учнів з особливими освітніми потребами. Для учениці 5 класу та учениці 9 класу організована індивідуальна форма навчання (педагогічний патронаж).

Освітня програма, що реалізується в закладі освіти, спрямована на: формування в учнів сучасної наукової картини світу; виховання працьовитості, любові до природи; розвиток в учнів національної самосвідомості; формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства; інтеграцію особистості в систему світової та національної культури; рішення задач, формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві; виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави; створення основи для усвідомленого відповідального вибору та

подальшого освоєння професійних освітніх програм; формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Порядок зарахування, відрахування, переведення учнів до закладу освіти здійснюється згідно з чинним законодавством України. Це визначено» та Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти.

Заклад освіти забезпечує набуття школярами освіти за освітніми програмами загальної середньої освіти, досягнення нею визначених відповідними стандартами результатів навчання.

Заклад освіти забезпечує умови для навчання дітей з особливими освітніми потребами, які можуть самостійно пересуватись. Доступ до приміщення закладу освіти для осіб з особливими освітніми потребами можливий лише на I поверх.

Освітній процес у закладі освіти організований так, щоб забезпечити формування в учня передбачених стандартами ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності. Набути їх учні можуть, беручи безпосередню участь в освітньому процесі. У закладі освіти створено умови для розвитку кожного учня, надано можливості для самовираження й самовизначення, забезпечено науково-теоретичну, практичну, допрофесійну та загальнокультурну підготовку. Учитель може самостійно визначати форми і методи навчання, ураховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах з предметів.

Режим роботи закладу освіти

Із метою досягнення високого рівня організації освітнього процесу, створення сприятливих умов для здобувачів освіти та педагогів затверджено:

- режим навчання - п'ятиденний, з проведенням занять в одну зміну;
- початок занять – о 8.30;
- безперевна навчальна діяльність учнів у початковій, основній школі відповідно до статті 15 розділу XII Закону України «Про освіту», частини 4 статті 10 Розділу III Закону України «Про повну загальну середню освіту» не може перевищувати: у 3-4-х класах – 40 хвилин, у 5-9-х класах – 45 хвилин, а різниця в часі навчальних годин 3-4-х класів обліковується і компенсується проведенням додаткових, індивідуальних занять, консультацій з учнями, відповідно до розкладу;

- тривалість індивідуальних психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять для учнів становить від 20 до 25, а групових - від 35 до 40 хвилин;

- тривалість перерв складає: 10 хв., після 1, 2, 4, 5 та 6 уроків, 30 хвилин після 3 уроку

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура» та «Основи здоров'я», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складової навчальних планів.

У разі відключення електроенергії чи перебоїв електропостачання, виникнення природних та техногенних катастроф, перебування на тимчасово окупованій території України тощо початок занять та тривалість уроків і перерв може бути змінено рішенням педагогічної ради та введено в дію наказом директора гімназії.

Структура навчального року

На виконання Закону України «Про повну загальну середню освіту» (частини 3 та 4 ст. 10 Розділ III) та інших нормативних документів освітній процес у гімназії організовується в межах навчального року, що розпочинається у День знань - 1 вересня 2024 року, триває не менше 175 навчальних днів і закінчується не пізніше 1 липня (30 червня у разі подовження режиму воєнного стану в Україні) 2025 року.

Тривалість відпочинку для учнів упродовж навчального року (не враховуючи літніх канікул і вихідних) не може становити менше 30 календарних днів.

Термін шкільних канікул визначаються педагогічною радою, вводяться в дію наказом директора та може змінюватися у зв'язку з:

- воєнними діями;
- відключенням електроенергії та перебоями електропостачання;

- виникнення природних та техногенних катастроф;
- перебуванням на тимчасово окупованій території України;
- погодними умовами та зниженням температури повітря (у разі закінчення режиму воєнного стану та повернення до очної форми навчання).

Навчальні екскурсії у 3-4 класах, навчальні екскурсії та навчальна практика у 5-8 класах проводиться відповідно до інструктивно-методичного листа МОН України від 06.02.2008 №1/9-61 на підставі рішення педагогічної ради, наказу по закладу освіти у червні 2024 року.

У випускних 4 та 9 класах проводиться державна підсумкова атестація навчальних досягнень учнів відповідно до частини 8 ст.12 Закону України «Про освіту» та Порядку проведення державної підсумкової атестації. Вручення документів про освіту проводиться для випускників 9 класу у червні 2025 року.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Пояснювальна записка

Освітня програма Білопільської гімназії № 5 Білопільської міської ради Сумського району Сумської області (далі – освітня програма) є наскрізною, розробленою для таких рівнів освіти: початкова та базова середня. Відповідно до частини 1 ст.11 Розділу II Закону України «Про повну загальну середню освіту» освітня програма розроблена на основі відповідних типових освітніх програм, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України.

Реалізація освітньої програми гімназії здійснюється через два рівні освіти: початкова освіта тривалістю чотири роки та базова середня освіта тривалістю п'ять років.

Мета освітньої програми:

- визначення напрямків діяльності та цільових орієнтирів;
- спрямування спільної роботи колективу закладу освіти та громадськості;
- проєктування процесу удосконалення та оновлення діяльності закладу освіти.

Реалізація освітньої програми

Освітня програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом освіти для досягнення учнями результатів навчання. Основою для розроблення освітньої програми є Державний стандарт загальної середньої освіти відповідного рівня.

Напрямки реалізації:

1. При реалізації освітньої програми забезпечуються:
 - логічна послідовність вивчення предметів, що розкривається у відповідних навчальних програмах;
 - рекомендовані форми організації освітнього процесу, основними формами якого є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок. Також рекомендованими формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо;
 - використання в освітньому процесі сучасних інноваційних технологій, систем (методик) навчання;
 - науково-дослідницьку діяльність, участь у проєктах;
 - роботу з обдарованими дітьми;
 - навчання дітей з особливими освітніми потребами.
2. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу здійснюється за підручниками та навчальними посібниками, схваленими Міністерством освіти і науки України.
3. Освітній процес спрямований на задоволення потреб учнів у виборі програм навчання.
4. В освітньому процесі школи запроваджено сучасні технології навчання, зокрема: проєктні, інформаційно-комунікаційні, критичного мислення, інтерактивні технології, рейтингового оцінювання, окремі освітні тренди.

5.Ураховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення, сформувано варіативну складову навчального плану, спрямувано її на підсилення предметів інваріантної складової, запровадження курсів за вибором, що розвивають індивідуальну орієнтованість особистості та формують її всебічний розвиток.

6. Реалізація навчання за наскрізними лініями здійснюється через: організацію розвивального освітнього середовища, роботу в проєктах, позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

7. Ураховано вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової загальної середньої освіти.

8. Створено умови для навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Принципи реалізації освітньої програми:

- забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності;
- забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності;
- розвиток інклюзивного освітнього середовища;
- забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування;
- науковий характер освіти;
- цілісність і наступність системи освіти;
- прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень;
- відповідальність і підзвітність закладу освіти перед громадою;
- інтеграція з ринком праці;
- нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями;
- свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності;
- гуманізм;
- демократизм;
- єдність навчання, виховання та розвитку;
- виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій;
- формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення;
- формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками;
- формування громадянської культури та культури демократії;
- формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля;
- невтручання політичних партій в освітній процес;
- невтручання релігійних організацій в освітній процес (крім випадків, визначених Законом України «Про освіту»).

Термін реалізації освітньої програми: 2024/2025 н.р.

Нормативно-правове забезпечення освітньої програми:

1. Конституція України (ст.53);
2. Закон України «Про освіту» (ст.23,33);
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту»;
4. Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 2102-IX від 24.02.2022 р.;

5. Постанови Кабінету Міністрів України від 23.08.2024 № 841 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні»;
6. Постанова Кабінету Міністрів України № 1392 від 23 листопада 2011 року «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти»;
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»;
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти»;
9. Постанова Кабінету Міністрів № 957 від 15 вересня 2021 року «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти»;
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року № 711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні»;
11. Розпорядження КМУ від 07 червня 2024 р. № 527-р «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024—2026 роки»;
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 №903-р «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
13. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»;
14. Наказ МОН № 836 від 13.06.2024 року "Про внесення змін у методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні"
15. Наказ МОН № 1120 від 09.08.2024 року «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;
16. Наказ МОН від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання»;
17. Наказ МОН від 30.07.2024 № 1072 «Про затвердження концептуальних засад реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти»;
18. Наказ МОН від 20.05.2024 №714 «Про затвердження Змін до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти»;
19. Наказ МОН України від 08.10.2019 № 1272 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти»;
20. Наказ МОН України від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти»;
21. Наказ МОН України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»;
22. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» (із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки № 624 від 06.06.2016, № 635 від 24.04.2017);
23. Наказ МОН України від 8 вересня 2020 року №1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання»;
24. Наказ МОН України від 28.03.2022 №274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні»;
25. Лист МОН України від 23.08.2024 № 1/15281-24 «Про організацію 2024/2025 навчального року в закладах загальної середньої освіти»;
26. Лист МОН України від 03.09.2024 № 6/679-24 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в 2024/2025 навчальному році»;

27. Лист МОН України від 01.02.2018 №1/9-74 «Щодо застосування державної мови в освітній галузі»;

28. Лист Міністерства освіти і науки України від 02.04.2018 р. №1/9-190 «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкової школи»;

29. Лист МОН від 03.09.2024 №6/679-24 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами у 2024/2025 навчальному році»;

30. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205.

31. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01, затверджено постановою Головного державного санітарного лікаря України 14.08.2001 №6, погоджено лист Міністерства освіти і науки України 05.06.2001 №1/12-1459;

Освітню програму побудовано із урахуванням таких *принципів*:

- дитиноцентризму і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей;
- корекційно-розвивальної спрямованості навчання.

Структура програми:

I розділ – початкова освіта

II розділ – базова середня освіта

1) 5-7 класи (Нова українська школа)

2) 8-9 класи

Відповідно до частини 2. ст.11 Розділу III Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожний з них визначає:

1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.
2. Загальний обсяг навчального навантаження його розподіл між освітніми галузями.
3. Навчальний план та модельні навчальні та навчальні програми.
4. Форми організації освітнього процесу
5. Опис інструментарію оцінювання
6. Очікувані результати навчання учнів.

I розділ

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітня програма для 2, 3-4 класів визначає вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Нормативно-правове забезпечення

Освітня програма закладу освіти для початкової освіти розроблена:

✓ для 3-4 класів – на основі Типової освітньої програми для учнів 3–4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743.).

У процесі реалізації освітньої програми передбачено використання внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків, що сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

1. *Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою*

У відповідності до п.4.ст.12. Розділу II Закону України «Про освіту» початкова освіта здобувається, як правило, з шести років.

Діти, яким на 1 вересня 2024/2025 навчального року виповнилося сім років, розпочинають здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня 2024 року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти 2024/2025 навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться 5 років і 8 місяців. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку. Учні, які успішно завершили навчання в 1 класі, продовжують навчатися в 2 класі.

2. *Загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення.*

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 3-4 класів складає 1820 годин/навчальний рік:

- для 3-го класу – 910 годин/навчальний рік,
- для 4-го класу – 910 годин/навчальний рік.

Розподіл годин інваріантної та варіативної складових

Робочий навчальний план охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог чинного законодавства з урахуванням Санітарного регламенту, години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження, що передбачено Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392.

Нормативна тривалість уроків у 3 – 4 класах – 40 хвилин.

Освітні галузі

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- мовно-літературна - включає українську мову та літературу, іноземну мову (англійська);

- математична - спрямована на формування математичної та інших ключових компетентностей;

- природнича - має на меті формування компетентностей в галузі природничих наук, основи наукового світогляду, становлення відповідальної природоохоронної поведінки у навколишньому світі;

- технологічна - формування компетентностей в галузі техніки і технологій, здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій;

- інформативна - формування інформаційно-комунікаційної компетентності, здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв для розвитку, самовираження, здобуття навичок безпечної діяльності в інформаційному суспільстві;

- соціальна і здоров'язбережувальна - формування соціальної компетентності, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших;

- громадянська та історична - формування громадянської та інших компетентностей, готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів;

- мистецька - формування цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження, поваги до національної та світової мистецької спадщини;
- фізкультурна - формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок.

У межах мовно-літературної галузі відповідно до Типової навчальної програми з української мови для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти у 3-4 класах – окремі предмети «Українська мова» та «Літературне читання». Відповідно до Типової навчальної програми у межах галузей «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська й історична» у 3-4 класах вивчатиметься інтегрований курс «Я досліджую світ»; зміст мистецької освітньої галузі у 3-4 класах буде реалізовуватися через окремі предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

Важливе місце в освітньому процесі належить інтегрованим урокам, які проводяться з метою розкриття загальних закономірностей у різних навчальних предметах. Інтегрований підхід передбачає вибір такої форми проведення уроку, що забезпечує розвиток різних сфер особистості здобувачів освіти.

Інтегроване навчання дозволяє: об'єднати споріднені матеріали кількох предметів навколо однієї теми, опанувати значний за обсягом навчальний матеріал за період уроку, досягти цілісності знань; сприяє формуванню здібностей учнів; виховує креативну особистість, готову до творчого пошуку.

Інтегровано вивчається навчальний предмет «Я досліджую світ». При його вивченні здійснюється розподіл годин між освітніми галузями: природнича, громадянська, історична, соціальна і здоров'язбережна – разом 3 год./тиждень для учнів 3-4 класу.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог чинного законодавства з урахуванням Санітарного регламенту, години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження, що передбачено Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392. Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів (додаток 1).

Із метою виконання Державного стандарту початкової освіти, подолання навчальних втрат, щотижнево запроваджено консультування учнів (за окремим розкладом) із предметів таких освітніх галузей: мовно-літературна, іншомовна, математична та природнича, що здійснюється на безоплатній основі.

Реалізація корекційно-розвивальних завдань у процесі навчання осіб з ООП полягає в особистісному розвитку школярів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та створенні позитивної мотивації учнів до навчання; розвитку мовлення та комунікативної діяльності, сприянні розумовому, моральному, фізичному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості; формуванні вміння вчитися.

3. Навчальний план та навчальні програми

Навчальний план початкової освіти (3-4 класи)

(розроблений на основі типового навчального плану Типової освітньої програми для учнів 3–4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743).

До загального обсягу навчального навантаження учнів із ООП, ураховуючи особливості психофізичного розвитку, рівнів освітніх труднощів та рівнів підтримки визначено навчальним планом освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня включено корекційний складник.

Варіативна складова навчального плану учнів з ООП включає години корекційно-розвиткової роботи, що спрямована на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів.

Мета корекційно-розвиткової роботи для дітей з ООП:

- цілеспрямоване формування пізнавальної діяльності;

- формування навчальної та предметно-практичної діяльності;
- корекційний розвиток емоційно-вольової сфери;
- розвиток усного мовлення та формування писемного мовлення;
- розвиток психомоторики.

Додаток 1
до розділу I освітньої програми

Навчальний план, 3-4 класи

(розроблений на основі типового навчального плану типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (3-4 класи, затверджена наказом Міністерством освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22))

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах							Разом
		3	3-Л (інкл.ф.)		4		4-3 (інкл.ф.)		
Мовно-літературна	Українська мова	7	7		7		7		14
	Іноземна мова	3	3		3		3		6
Математична		4	4		4		4		12
Я досліджую світ (природнича, соціальна, громадянська, історична, здоров'язбережувальна)		4	4		4		4		8
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1		1		1		2
	Музичне мистецтво	1	1		1		1		2
Технологічна	Трудове навчання	1	1		1		1		2
	Інформатика	1	1		1		1		2
Фізкультурна		3	3		3		3		6
Усього		22+3	22+3		22+3		22+3		48+6
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		23	23		23		23		
Додаткові години для проведення індивідуальних консультацій мовно-літературна іншомовна математична природнича галузі		1	1		1		1		2
Корекційно-розвиткові заняття									10
Корекція розвитку (практичний психолог/дефектолог)			2				2		4
Розвиток мовлення/Розвиток, корекція мовлення			2				2		4
Розвиток емоційно-вольової сфери									
Соціально-побутове орієнтування									
Ритміка/лікувальна фізкультура									
Усього (без корекційних годин)		26	30			28	30		56

Навчальні екскурсії проводяться для учнів 3-4 класів протягом 4 днів тривалістю не більше 3 академічних годин на день (по 12 годин на рік).

**Перелік програм
для вивчення предметів інваріантної та варіативної складової
навчальних планів**

№	Клас	Назва програми (тип курсу, назва, класи)	Автор	Коли і ким надано	К-сть годин за програмою
Початкова освіта					
10	3	Українська мова Літературне читання Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	245
11	3	Англійська мова Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	105
12	3	Математика Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	175
13	3	Я досліджую світ Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	105
14	3	Дизайн і технології Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	35
15	3	Інформатика Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	35
16	3	Музичне мистецтво Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	35
17	3	Образотворче мистецтво Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	35
18	3	Фізична культура Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	105

19	4	Українська мова Літературне читання Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	245
20	4	Англійська мова Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	105
21	4	Математика Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	175
22	4	Я досліджую світ Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	105
23	4	Дизайн і технології Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	35
24	4	Інформатика Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	35
25	4	Образотворче мистецтво Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	35
26	4	Музичне мистецтво Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	35
27	4	Фізична культура Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи	О.Я.Савченко	Наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22	105

4. *Форми організації освітнього процесу*

Основними формами організації освітнього процесу у школі I ступеня є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час, уроки на природі.

Важливе місце в освітньому процесі належить інтегрованим урокам. Які проводяться з метою розкриття загальних закономірностей у різних навчальних предметах. Інтегрований підхід передбачає вибір такої форми проведення уроку, що забезпечує розвиток різних сфер особистості здобувачів освіти.

Інтегроване навчання дозволяє: об'єднати споріднені матеріали кількох предметів навколо однієї теми, опанувати значний за обсягом навчальний матеріал за період уроку, досягти цілісності знань; сприяє формуванню здібностей учнів; виховує креативну особистість, готову до творчого пошуку.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів упродовж навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, урахуовуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

5. Опис інструментарію оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється на підставі Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів Нової української школи, складених на основі наказу МОН України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Відповідно до Закону України "Про повну загальну середню освіту" оцінювання ґрунтується на принципах дитиноцентризму, об'єктивності, доброчесності, справедливості, неупередженості, систематичності, критеріальності, гнучкості, перспективності, диференційованості та конфіденційності, а також плановості, чіткості, прозорості, відкритості, доброзичливості.

Основними функціями оцінювання є формувальна, діагностувальна, мотиваційно-стимулювальна, розвивальна, орієнтувальна, коригувальна, прогностична, констатувальна, виховна. Відповідно до мети оцінювання пріоритетними є формувальна та діагностувальна функції оцінювання.

Відповідно до пункту 28 Державного стандарту початкової освіти отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

- формувального оцінювання, метою якого відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;
- підсумкового оцінювання, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом / освітньою програмою.

Оцінювання передбачає організацію діяльності учнів задля отримання даних про стан сформованості очікуваних результатів навчання, визначених учителем для певного заняття / системи занять з певної програмової теми на основі освітньої програми закладу освіти.

Залежно від дидактичної мети й пріоритетної функції оцінювання, особливостей змісту навчального предмета / інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом у цілому та етапу опанування очікуваним результатом навчання, зокрема отримання даних, пропонуємо здійснювати під час різних видів навчально-пізнавальної діяльності учнів, яка може бути: за формою - індивідуальною, груповою, фронтальною; за способом виконання - усною (бесіда, розповідь, переказ, діалог тощо), письмовою (окремі навчальні завдання, у тому числі тестові, компетентнісні завдання, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні роботи), практичною (дослід, практична робота, навчальний проект, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо), програмованою (з використанням електронних засобів навчання, дозволених для використання в закладах загальної середньої освіти). З урахуванням опрацьованого програмового матеріалу відповідно до календарно-тематичного плану та готовності учнів виконувати завдання вчитель самостійно може визначати форму, спосіб, зміст, час виконання навчально-пізнавальної діяльності і фіксувати їх у планах-конспектах уроків/занять.

З урахуванням мети оцінювання використовується вербальна оцінка окремих результатів навчання учня/учениці з предмета вивчення, інтегрованого курсу (освітньої галузі), яка окрім оцінювального судження про досягнення може ще називати і рівень результату навчання.

Оцінювальне судження називається вербальною оцінкою, оцінювальне судження із зазначенням рівня результату - рівневою оцінкою.

Вербальну і рівневу оцінки можна виражати як усно, так і письмово. Процес навчання та його результати характеризуються доброзичливими, лаконічними, чіткими, об'єктивними, конкретними оцінювальними судженнями. Рівень результату навчання визначається з урахуванням динаміки його досягнення та позначати буквами: «початковий» (П), «середній» (С), «достатній» (Д), «високий» (В)».

Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці

Високий

Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності у змінених з певним ускладненням (стосовно типової) навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій:

- визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх та взаємопов'язані з ними об'єкти;
- характеризує об'єкти, визначає їх спільні й відмінні ознаки, властивості; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; класифікує об'єкти;
- застосовує й комбінує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей;
- знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з доступних джерел, узагальнює її; оцінює достовірність інформації;
- перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему, діаграму) / текстову;
- прогнозує можливий результат, пропонує/випробовує різні способи виконання завдання; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань, і пропонує відповіді на них;
- підтримує дискусію щодо способів та результатів виконання завдань; співвідносить результати виконання завдань з припущеннями, робить висновок про досягнення результатів;
- обґрунтовує способи виконання завдань та їх результати; аналізує й оцінює їх, самостійно визначає раціональний спосіб/способи подолання виявленого утруднення, планує подальші навчальні дії

Достатній

Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності в аналогічних типовим навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій:

- визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх;
- називає самостійно істотні ознаки об'єктів, визначає спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів;
- угруповує об'єкти; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами;
- застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей;
- знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему)/текстову;
- пояснює спосіб/способи виконання навчальних дій; дотримується послідовності пояснення; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань;
- ілюструє розуміння прикладами; контролює дотримання алгоритму дій, перевіряє результати виконання завдань можливими способами, робить висновок про досягнення результатів;
- визначає утруднення/помилки, знаходить спосіб подолання виявленого утруднення за наданими орієнтирами, самостійно виправляє помилки

Середній

Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності у типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій:

- визначає об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; для досягнення результату потребує уточнень завдання;
- називає істотні ознаки об'єктів, установлює спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів, угруповує об'єкти відповідно до умови за наданими орієнтирами/уточненнями в процесі діалогу з учителем/однокласниками;
- відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою, водночас потребує роз'яснень для досягнення результату;
- знаходить інформацію у запропонованих джерелах; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю)/текстову за зразками/за допомогою вчителя;

- коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо); наводить приклади;
- перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком, констатує правильність/неправильність результату;
- визначає утруднення/помилки, долає виявлене утруднення / виправляє помилки з допомогою вчителя/однокласників.

Початковий

Учень/учениця виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількаразового їх пояснення учителем за допомогою таких навчальних дій:

- розпізнає і називає об'єкти, про які йдеться в завданнях, за наданими орієнтирами;
- називає окремі ознаки об'єктів;
- відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок;
- знаходить інформацію у запропонованому джерелі за наданим орієнтиром (малюнком, ключовим словом, порядковим номером речення тощо);
- відтворює частини почутої/побаченої/прочитаної інформації усно / за допомогою малюнка;
- коментує окремі операції короткими репліками на основі пропонуваних запитань;
- співвідносить результат виконання завдання із зразком;
- констатує за підказкою правильність/неправильність результату

З метою забезпечення вільного вибору педагогічними працівниками методик, технологій навчання підходи до оцінювання у різних класах закладу освіти можуть мати відмінності, що спрямовані на реалізацію обраних освітніх програм. Особливості організації оцінювання в певному класі можуть ініціюватися вчителем і бути затвердженими на засіданні педагогічної ради закладу загальної середньої освіти.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учня/учениці та його/її батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватись під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у робочих зошитах учня/учениці, інших носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових / електронних щоденників учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтвах досягнень учня/учениці.

Дітей з ООП оцінюють за критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, але з урахуванням обсягу й характеру матеріалу, визначеними і індивідуальній програмі розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання. Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я. При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

6. Ключові компетентності та очікувані результати навчання здобувачів освіти

Освітня програма спрямована на реалізацію мети та завдань освітніх галузей, визначених у Державному стандарті початкової загальної освіти, що забезпечує формування у молодших школярів ключових компетентностей, які реалізуються через уміння вчитися, здатність логічно міркувати, уміння критично мислити, готовність розв'язувати проблеми із застосуванням досвіду практичної діяльності для вирішення повсякденних задач, уміння працювати в команді тощо. Крім того, навчання в 2 – 4 класах сприятиме виробленню в учнів передумов самостійного пошуку й аналізу інформації, фінансової грамотності та підприємницьких навичок.

1. *Вільне володіння державною мовою.* У процесі навчання на першому освітньому рівні ця компетентність виявляється передусім через уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко й аргументовано пояснювати факти, а також через любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовияву, готовність уживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2. *Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами.* Формування цієї компетентності передбачає, що здобувачі активно використовують рідну мову в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади. Здобувачі зможуть належно розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, розуміти культурний контекст, матимуть навички міжкультурного спілкування;

3. *Математична компетентність.* Здобувачі виявляють прості математичні залежності в навколишньому світі, моделюють процеси й ситуації, застосовуючи математичні відношення та вимірювання, усвідомлюють роль математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4. *Компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій.*

Основу формування цієї компетентності в початковій школі становлять допитливість, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи разом з іншими спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ за допомогою спостереження та дослідження;

5. *Екологічна компетентність.* Здобувачі початкової освіти усвідомлюють основи екологічного природокористування, дотримуються правил природоохоронної поведінки, ощадно використовують природні ресурси, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

6. *Інформаційно-комунікаційна компетентність.* Здобувачі початкової освіти опановують основи цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатні безпечно та етично використовувати засоби інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

7. *Навчання впродовж життя.* Здобувачі початкової освіти опановують уміння і навички, необхідні для подальшої навчальної діяльності, організовують власне навчальне довкілля, вчаться здобувати нову інформацію й застосовувати її для оцінювання навчальних потреб, окреслюють власні навчальні цілі та способи їх досягнення, навчаються працювати самостійно і в групі;

8. *Громадянські та соціальні компетентності,* пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу жит-

тя, з усвідомленням рівних прав і можливостей. Здобувачі початкової освіти співпрацюють з іншими здобувачами для досягнення спільної мети, активні в житті класу і школи, поважають права інших, уміють діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних із різними виявами дискримінації, цінують культурне розмаїття різних народів й ідентифікують себе як громадяни України, дбають про власне здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримуються здорового способу життя;

9. *Культурна компетентність.* У початковій школі ця компетентність формується завдяки залученню здобувачів до різних видів мистецької творчості (образотворче та музичне мистецтво, хореографія, театр тощо), через розкриття і розвиток їхніх природних здібностей, творче вираження свого «Я»;

10. *Підприємливість та фінансова грамотність.* У початковій школі розвиток цієї групи компетентностей виявляється через ініціативність здобувачів, їхню готовність брати відповідальності за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці. Учні готові втілювати в життя ініційовані ними ідеї, приймати власні рішення;

11. *Інноваційність.* Здобувачі початкової освіти виявляють відкритість до нових ідей, ініціюють зміни у близькому для них середовищі (клас, школа, громада тощо). Формування знань, умінь, ставлень, що є сутністю компетентнісного підходу, забезпечують подальшу

здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Наскрізні лінії та вміння здобувачів освіти

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується через:

- ✓ організацію навчального середовища - зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- ✓ окремі предмети - виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета
- ✓ проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- ✓ роботу в проектах;
- ✓ позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
-----------------	------------------------

Екологічна безпека й сталій розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст – бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації. Учні з ООП упродовж навчання в школі навчаються способам самоконтролю, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

РОЗДІЛ II БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Нормативно-правове забезпечення

Освітня програма базової середньої освіти гімназії розроблена:

- для 5-7 класів відповідно до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН № 1120 від 09.08.2024 року «Про

внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;

- для 8-9 класів за типовим навчальним планом Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 (зі змінами).

Інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами у закладі освіти організовано відповідно Постанови Кабінету Міністрів № 957 від 15 вересня 2021 року «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» та включає надання дітям з особливими освітніми потребами відповідних умов: доступність території, будівель і приміщень, забезпечення універсального дизайну, використання адекватних форм і методів навчально-виховної роботи, адаптацію, модифікацію навчальних програм та матеріалів, забезпечення необхідними допоміжними засобами для навчання, облаштування та обладнання ресурсної кімнати та медіатеки, забезпечення доступу учнів до Інтернету, психолого-педагогічний супровід, співпраця з батьками, проведення корекційно-розвиткових занять.

Інклюзивне навчання учнів з ООП, у тому числі згідно з індивідуальним навчальним планом, здійснюється відповідно до освітньої програми закладу освіти з урахуванням їх особливих освітніх потреб та особистісно орієнтованого спрямування освітнього процесу, адаптації та/або модифікації окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів).

Реалізація корекційно-розвиткових завдань у процесі навчання учнів з ООП полягає в особистісному розвитку школярів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та створенні позитивної мотивації до навчання; розвитку мовлення та комунікативної діяльності, сприянні розумовому, моральному, фізичному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості; формуванні вміння вчитися.

1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Учні, які здобули початкову освіту на 1 вересня 2024/2025 навчального року, повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти (5-7 класи) можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом встановленого зразка (свідомством досягнень, свідомством про здобуття початкової освіти, табелем навчальних досягнень учня / учениці).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Процедура здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Результати навчання здобувачів освіти на II рівні повної загальної середньої освіти оцінюються шляхом державної підсумкової атестації, яка може здійснюватися в формах, визначених законодавством.

Заклад освіти створює умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях з урахуванням їх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей, інтересів.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

2. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження в освітній програмі відповідає загальному обсягу навчального навантаження, визначеному для цього типу освітнього закладу в

Державному стандарті базової середньої освіти (Додаток 23) та Типовій освітній програмі для 5-9 класів (Додаток 1).

Загальний обсяг річного навчального навантаження для кожної галузі в освітній програмі встановлено у межах указанного в Державному стандарті та Типовій освітній програмі діапазону. Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету, складає 1085 годин на рік (31 годину на тиждень) у 5 класі, 1190 годин на рік (34 години на тиждень) у 6 класі, 1225 годин на рік у 7 класі (35 годин на тиждень), усього 3500 годин на рік й розподілена між освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами відповідно до Методичних рекомендацій.

До навчального плану за вибором закладу освіти у рамках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» включено предмет «Етика», на який відведено 0,5 години.

Із метою виконання Державного стандарту базової середньої освіти, подолання навчальних втрат, щотижнево запроваджено консультування учнів (за окремим розкладом) із предметів таких освітніх галузей: мовно-літературна, математична, суспільствознавство та природознавство, що здійснюється на безоплатній основі.

Загальний обсяг річного навчального навантаження у 5-7 класах згідно з типовим планом наведено в таблиці (додаток 1).

*Додаток 1
до розділу II освітньої програми*

Загальний обсяг навчального навантаження

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	5 клас	6 клас	7 клас
Мовно-літературна	На тиждень	11,5	11,5	10,5
	На рік	402,5	402,5	367,5
Математична	На тиждень	5	5	5
	На рік	175	175	175
Природнича	На тиждень	2	4	8
	На рік	70	140	280
Соціальна і здоров'я-збережувальна	На тиждень	1	1	1
	На рік	35	35	35
Громадянська та історична	На тиждень	1	2	2
	На рік	35	70	70
Технологічна	На тиждень	2	2	1
	На рік	70	70	35
Інформатична	На тиждень	1,5	1,5	1,5
	На рік	52,5	52,5	52,5
Мистецька	На тиждень	2	2	2
	На рік	70	70	70
Фізична культура***	На тиждень	3	3	3
	На рік	105	105	105
Усього	На тиждень	29	32	34
	На рік	1015	1120	1190
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2	2	1
	На рік	70	70	35
Загальнорічна кількість	На тиждень	31	34	35

навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На рік	1085	1190	1225
Гранично допустиме навантаження учнів	На тиждень	28	31	32
	На рік	980	1085	1120

3. Навчальний план та модельні навчальні програми

Навчальний план 5-7 класу гімназії розроблено на основі Типового навчального плану (Додаток 3 до Типової освітньої програми), у навчальному плані зазначено перелік навчальних предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компоненту з урахуванням освітніх потреб учнів.

Збільшено кількість навчальних годин на вивчення мовно-літературної, громадянської та історичної освітніх галузей у межах граничного тижневого навантаження. У 6-7 класах години (0,5) громадянської освіти використано для вивчення історії України.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не перевищує загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету, визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Розподіл годин між освітніми галузями в навчальному плані увідповіднено із загальним обсягом навчального навантаження, визначеним в освітній програмі закладу.

Освітня галузь «Математика» реалізується через окремі предмети «Алгебра» та «Геометрія».

Освітня галузь «Природознавство» реалізується через окремі предмети «Біологія», «Географія», «Фізика» «Хімія».

Варіативна складова навчального плану учнів з ООП включає години корекційно-розвиткової роботи, що спрямована на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів.

Мета корекційно-розвиткової роботи для дітей з ООП: цілеспрямоване формування пізнавальної діяльності; формування навчальної та предметно-практичної діяльності; корекційний розвиток емоційно-вольової сфери; розвиток усного мовлення та формування писемного мовлення; розвиток психомоторики.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів (додаток 2).

Додаток 2

до розділу II освітньої програми

Навчальний план для 5-7 класів Білопільської гімназії № 5 Білопільської міської ради Сумського району Сумської області

Освітня галузь	Перелік предметів та галузевих інтегрованих курсів	К-сть годин на тиждень, 5 кл. (інкл.ф.)	К-сть годин на тиждень, 5 кл. (інкл.ф.)	К-сть годин на тиждень, 6 кл. (інкл.ф.)	К-сть годин на тиждень, 6 кл. (інкл.ф.)	К-сть годин на тиждень, 7 кл. (інкл.ф.)	К-сть год на/т, 7-М (інкл.ф.)	К-сть год на/т, 7-Х (інкл.ф.)	Всього
Мовно літературна	Українська мова	4	4	4	4	3	3	3	11
	Українська література	2	2	2	2	2	2	2	6
	Зарубіжна література	2	2	2	2	2	2	2	6
	Іноземна мова (англійська)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	10,5
Математична	Математика (алгебра/геометрія)	5	5	5	5	3/2	3/2	3/2	15
Природнична	Біологія	2	2	2	2	2,5	2,5	2,5	6,5
	Географія			2	2	2	2	2	4

	Фізика					2	2	2	2
	Хімія					1,5	1,5	1,5	1,5
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	1	1	1	1	1	3
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1						1
	Історія України. Всесвітня історія			2	2				2
	Історія України					1	1	1	1
	Всесвітня історія					1	1	1	1
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	4,5
Технологічна	Технології	2	2	2	2	1	1	1	5
Мистецька	Музичне/образотворче мистецтво	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	6
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3	3	3	3	3	9
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		26+3	26+3	29+3	29+3	31+3	31+3	31+3	86+9
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей	мовно-літературна	1	1	1	1	1	1	1	3
	математична	1	1	1	1				2
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення		2		1		2	2	7
	ЛФК/ритміка						2	1	3
	Соціально-побутове орієнтування		1					2	3
	Корекція розвитку		2		1				3
	Комплексна робота з усіх видів програми						2		2
	Розвиток психічних процесів та емоційно-вольової сфери							1	1
	Розвиток емоційно-вольової та когнітивної сфери				2		2		4
Гранично допустиме навантаження		28	28	31	31	32	32	32	
Усього (без фізичної культури + фізична культура, корекційних годин)		28+3	28+3+5	31+3	31+3+4	32+3	32+3+8	32+3	91+9+23

Навчальна практика та екскурсії для учнів 5-6-х класів проводиться протягом 10 днів по 3 академічні години на день (по 30 годин на рік), у 7 класі 10 днів по 4 академічні години на день (по 70 годин на рік).

Перелік модельних програм

Відповідно до навчального плану закладом освіти використовуються модельні навчальні програми з-поміж тих, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерство освіти і науки України», перелік яких затверджено педагогічною радою (протокол № 1, від 30 серпня 2024). Педагогічний колектив використовує в освітньому процесі модельні навчальні програми із зазначенням у них кількості годин, необхідної на провадження послідовності досягнення результатів навчання учнів з відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів), їхнього змісту та видів навчальної діяльності учнів (додаток 3).

Вибір модельних програм було здійснено із урахуванням низки чинників, а саме: особливості та потреби учнів у досягненні обов'язкових результатів навчання, потенціал педагогічного колективу, ресурсне забезпечення закладу освіти, навчально-методичний

супровід конкретних модельних програм, наявність внутрішньогалузових та міжгалузевих зв'язків між програмами різних предметів та курсів для реалізації ключових компетентностей, варіативність програм для підтримки курсів у діапазоні від мінімальної до максимальної кількості годин тощо.

Під час вибору модельних навчальних програм для освітньої програми також зважено раціональне використання навчального часу.

На основі модельних навчальних програм учителі складають навчальні програми та календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу.

Навчальні програми, розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджено педагогічною радою закладу (протокол № 1, від 30 серпня 2024). Кількість годин відповідає «рекомендованому» навчальному часові, який визначає Типова освітня програма, затверджена наказом МОН № 1120 від 09.08.2024 року «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя. Установлення універсальних стандартів таких документів у межах закладу освіти є неприпустимим.

Автономія вчителя забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають цій освітній програмі, розробленням та впровадженням проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель самостійно вибудовує послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в навчальній програмі. Учитель може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з ООП здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку в процесі навчання. Дітей з ООП оцінюють за критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, але за обсягом і характером матеріалу, визначеним ІПР.

*Додаток 3
до розділу II освітньої програми*

Перелік модельних навчальних програм

(затверджено рішення педагогічної ради від 30 серпня 2024 року № 1)

Освітня галузь	Модельна навчальна програма	
	назва	автор(и)
Мовно-літературна (українська мова)	«Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.
	«Українська мова. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.
Мовно-літературна (українська література)	«Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.
	«Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний О. В., Слоньовська О. В., Ярмольська І. В.
Мовно-літературна (зарубіжна література)	«Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П. та інші
Мовно-літературна (іншомовна освіта)	«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я. та інші

Математична	«Математика. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С.
Природнича	«Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.
	«Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Запотоцький С. П., Карпюк Г. І., Гладковський Р. В., Довгань А.І., та інші
	«Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Балан П.Г., Кулініч О.М., Юрченко Л.П.
	«Хімія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Григорович О. В.
Громадянська та історична освіта	«Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Майорський В. В., Піскарьова І. О., Щупак І.Я.
	«Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти	Піскарьова І. О., Бурлака О. В., Майорський В.В., Мелешенко Т.В., Щупак І.Я.
	«Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.
	«Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Щупак І. Я., Посунько А. С., Бакка Т. В., Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В. та інші
Соціальна та здоров'язбережна	«Здоров'я, безпека та добробут». 5-9 класи (інтегрований курс)», для закладів загальної середньої освіти	Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.)
Технологічна	«Технології. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С, Приходько Ю.М
Інформатична	Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5-9 клас» для закладів загальної середньої освіти	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.
Мистецька	«Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів	Масол Л. М., Просіна О. В.
Фізична культура	«Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.

4. Форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

У рамках академічної свободи педагогічною радою закладу освіти основними формами організації освітнього процесу визначено різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок. Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо. На вибір тих чи тих форм організації освітнього процесу вплинули види діяльності, визначені в тих модельних програмах, що обирає заклад освіти.

На вибір тих чи тих форм організації освітнього процесу впливатимуть види діяльності, визначені в тих модельних програмах, які обирає заклад освіти.

*5. Опис інструментарію оцінювання
(Наказ МОН від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій
щодо оцінювання результатів навчання»);*

У закладі освіти впроваджено поточне, формувальне, та підсумкове (семестрове, річне) – бальне оцінювання (протокол педагогічної ради від 30.08.2024 р. № 1). Поточне формувальне оцінювання здійснюється з метою допомогти учням усвідомити способи досягнення кращих результатів навчання. Підсумкове оцінювання здійснюють з метою отримання даних про рівень досягнення учнями результатів навчання після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Формувальне оцінювання

Поточне формувальне оцінювання здійснюється системно в процесі навчання на основі викладеного нижче алгоритму діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання, що, зокрема, забезпечує наступність між підходами до оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової і базової середньої освіти:

формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей на певний період;
інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року;

надання учням зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності;

створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія);

корегування освітнього процесу з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

У формувальному оцінюванні, зокрема для самооцінювання та взаємооцінювання, використовуються інструменти з орієнтовного переліку, наведеного у додатку 3.

Підсумкове оцінювання

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають загальні результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Педагогічною радою закладу освіти ухвалено рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента (протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.). Підсумкове оцінювання включає в себе семестрову та річну оцінки, що можуть підлягати коригуванню, відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496 та до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами).

Критерії та шкала оцінювання

Оцінювання зорієнтовано на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Ураховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів педагогічні працівники гімназії керуються такими категоріями критеріїв:

- розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;
- комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);

- планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією;

- рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Для визначення рівня досягнення учнями результатів навчання заклад освіти застосовує Орієнтовну рамку оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти, уміщену в Методичних рекомендаціях.

Заклад загальної середньої освіти здійснює підсумкове, оцінювання результатів навчання за 12-бальною шкалою оцінювання. Результати річного оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видають учневі / учениці в кінці навчального року, за системою (шкалою), визначеною законодавством.

Для забезпечення якісного оцінювання результатів навчання здобувачів базової середньої освіти, у першому семестрі 5-го класу оцінювання результатів навчання учнів здійснюється за бальною шкалою (протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.), та супроводжується вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня / учениці (а не на помилки або невдачі).

Якщо рівень результатів навчання учня / учениці визначити неможливо через тривалу відсутність учня / учениці, у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а)).

*Додаток 4
до розділу II освітньої програми*

Перелік інструментів формувального оцінювання

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
4	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у запропонованому твердженні
5	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину– це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини

6	З-Х-В та ЗХВ+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
7	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
8	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття
9	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____ тому що _____
10	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
11	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
12	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь Знайди відповідність Розширена відповідь
13	Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)	Учні дають вчителю зворотний зв'язок, показуючи колір, що відповідає рівню розуміння
14	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно від глибини знань
15	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

Види оцінювання навчальних досягнень учнів 5-7 класів: формувальне, підсумкове (семестрове, річне) та державна підсумкова атестація (Наказ МОН від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання»).

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12-бальною шкалою (відповідно до наказу МОН України від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти»).

Дітей з ООП оцінюють за критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, але з урахуванням обсягу й характеру матеріалу, визначеними в індивідуальній програмі розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання. Додаток форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я.

БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА **8-9 класи**

Нормативно-правове забезпечення

Освітня програма базової середньої освіти гімназії для 8-9 класів розроблена відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 та оновлених навчальних програм для 6-9 класів (наказ МОН від 03.08.2022 № 698).

1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Учні, які здобули початкову освіту на 1 вересня 2024/2025 навчального року, повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Результати навчання здобувачів освіти на II рівні повної загальної середньої освіти оцінюються шляхом державної підсумкової атестації, яка може здійснюватися в формах, визначених законодавством.

2. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 8-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 2467,5 годин/навчальний рік: для 8 класу – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9 класу – 1260 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження учениці 8 класу, ураховуючи особливості психофізичного розвитку дитини, визначено відповідно до підпунктів 2, 3 пункту 1 розділу IV Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти і становить 14 годин на тиждень.

Загальнорічна кількість навчальних годин розподілена між освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами відповідно до нормативних документів.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями: мови і літератури, суспільствознавство, мистецтво, математика, природознавство, технології, здоров'я і фізична культура.

Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Освітня галузь мови і літератури у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Українська мова», «Українська література», «Іноземна мова (англійська)», «Зарубіжна література». У межах галузі «Суспільствознавство» – предмет «Всесвітня історія», «Історія України».

Освітня галузь «Математика» реалізується через окремі предмети «Алгебра» та «Геометрія».

Освітня галузь «Природознавство» реалізується через окремі предмети «Біологія», «Географія», «Фізика та хімія».

Реалізація освітньої галузі «Технології» відбувається через такі предмети: «Трудове навчання» та «Інформатика».

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура» та «Основи здоров'я», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріальнотехнічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій. Через варіативні модулі можуть реалізовуватись не лише окремі види спорту, а й ритміка, хореографія, пластика, фітнес тощо.

Із метою виконання Державного стандарту базової середньої освіти, подолання навчальних втрат, щотижнево запроваджено консультування учнів (за окремим розкладом) із предметів таких освітніх галузей: мовно-літературна, математична, суспільствознавство та природознавство, що здійснюється на безоплатній основі.

Варіативна складова навчального плану учнів з ООП включає години корекційно-розвиткової роботи, що спрямована на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів.

Мета корекційно-розвиткової роботи для дітей з ООП: цілеспрямоване формування пізнавальної діяльності; формування навчальної та предметно-практичної діяльності; корекційний розвиток емоційно-вольової сфери; розвиток усного мовлення та формування писемного мовлення; розвиток психомоторики.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: «Корекція розвитку», «Розвиток мовлення», «Розвиток емоційно-вольової сфери», «Соціально-побутове орієнтування».

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів (додаток 5).

3. Навчальні плани та навчальні програми

Додаток 5

до розділу II освітньої програми

Навчальний план базової середньої освіти

II ступінь (8-9 класи)

(розроблений на основі типового навчального плану, затвердженого наказом МОН України від 20.04.2018 р. № 405, таблиця 1)

Освітні галузі	Предмети	Класи						
				8	8 (інкл.ф.)	9	9 (інкл. ф.)	Разом
Мови і літератури	Українська мова			2	2	2	2	4
	Українська література			2	2	2	2	4
	Англійська мова			3	3	3	3	6
	Зарубіжна література			2	2	2	2	4
Суспільство - знавство	Історія України			1,5	1,5	1,5	1,5	3
	Всесвітня історія			1	1	1	1	2
	Основи правознавства			-	-	1	1	1
Мистецтво	Мистецтво			1	1	1	1	2
Математика	Математика			-	-	-	-	-
	Алгебра			2	2	2	2	4
	Геометрія			2	2	2	2	4
Природознавство	Біологія			2	2	2	2	4
	Географія			2	2	1,5	1,5	3,5
	Фізика			2	2	3	3	5
	Хімія			2	2	2	2	4
Технології	Трудове навчання			1	1	1	1	2
	Інформатика			2	2	2	2	4
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я			1	1	1	1	2
	Фізична культура			3	3	3	3	6

Разом			28,5+3	28,5+3	30+3	30+3	58,5+6
Додатковий час на <i>консультації</i> таких освітніх галузей:							
мови і літератури			0,5	0,5	1	1	2
математика			0,5	0,5	1	1	2
суспільствознавство			0,5	0,5	0,5	0,5	1
природознавство			0,5	0,5	0,5	0,5	1,5
Корекційно-розвиткова робота							
«Корекція розвитку»						2	2
«Розвиток мовлення»				2		1	3
«Розвиток емоційно-вольової сфери»				1			1
«Соціально-побутове орієнтування»				2			2
Гранично допустиме навчальне навантаження			33	33	33	33	
Всього			30,5+3	30,5+3+5	33+3	33+3+3	93+6+8

Навчальна практика та екскурсії для учнів 8 класу проводиться протягом 10 днів по 4 академічні години на день (по 40 годин на рік).

Додаток 6
до розділу II освітньої програми

**Індивідуальний навчальний план
учениці 5 класу Блажко Дар'ї
(індивідуальне навчання (педагогічний патронаж))**

<i>Освітня галузь</i>	<i>Перелік предметів та галузевих інтегрованих курсів</i>	К-сть годин на тиждень, 5 кл.
Мовно літературна	Українська мова	2
	Українська література	2
	Зарубіжна література	1
	Іноземна мова (англійська)	0,5
Математична	Математика	4
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	1
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1
Інформатична	Інформатика	0,5
Технологічна	Технології	0,5
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	0,5
Фізична культура	Фізична культура	0,5
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		13,5 + 0,5
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення	
	ЛФК/ритміка	
	Соціально-побутове орієнтування	
	Корекція розвитку	
	Комплексна робота з усіх видів програми	
	Розвиток психічних процесів та емоційно-вольової сфери	

	Розвиток емоційно-вольової та когнітивної сфери	
Усього (без фізичної культури + фізична культура, корекційних годин)		

Додаток 7
до розділу II освітньої програми

**Індивідуальний навчальний план
учениці 9 класу Величко Вікторії
(індивідуальне навчання (педагогічний патронаж))**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		9 клас
Мови і літератури	Українська мова	1,5
	Українська література	1
	Англійська мова	0,5
	Зарубіжна література	1
Суспільствознавство	Історія України	0,5
	Всесвітня історія	0,5
Мистецтво	Мистецтво	0,5
Математика	Алгебра	1,5
	Геометрія	1,5
Природознавство	Біологія	1
	Географія	1
	Фізика	1
	Хімія	1
Технології	Трудове навчання	0,25
	Інформатика	0,5
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	0,5
	Фізична культура	0,25
Разом:		14
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення	
	Лікувальна фізкультура	
	Соціально-побутове орієнтування	
	Корекція розвитку	
Усього:		14

Перелік навчальних програм

Додаток 8
до розділу II освітньої програми

**Перелік програм
для вивчення предметів інваріантної складової навчальних планів**

<i>Базова середня освіта (8-9 класи)</i>					
№	Клас	Назва навчальної програми	Автор	Коли і ким надано	К-сть годин за програмою

1	8 9	Українська мова 5–9 класи Програма для загально-освітніх навчальних закладів	Г.Т.Шелехова, М.Я.Пентилюк, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, К.В.Тараннік-Ткачук, Н.Б.Коржова, Н.Б.Голуб, В.В.Сидоренко, інші	Наказ МОНУ від 07.06.2017 р. № 804	70 70
2	8 9	Українська література 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Р.В.Мовчан, К.В.Таранік-Ткачук, М.П.Бондар, О.М.Івасюк, Л.І.Кавун, Н.В.Михайлова, С.А.Кочерга, О.І.Неживий, інші	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	70 70
3	8 9	Англійська мова Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи	Укладач М.Н.Шопулко	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	105 105
4	8 9	Зарубіжна література програма для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи	О.М.Ніколенко, К.В.Таранік – Ткачук, С.П.Фоміна, О.В.Ревнивцева, Т.П.Сегеда, Н.В.Онищенко, І.В.Мегедь, Л.П. Юлдашева, О.Ю.Котусенко, О.В.Гайдамака, О.В.Гученко, О.О.Семенюк, С.О.Тіхоненко, О.М.Хрипун, І.О.Смірнова, Т.П.Матюшкіна, С.І. Горбачова, О.В.Пітерська	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	70 70
5	8 9	Історія України. Всесвітня історія 5-9 кл. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (Історія України)	О.І.Пометун, В.С.Власов, О.В.Атамась, Ж.М.Гаврилюк, Ю.С.Комаров, І.А.Костюк, Р.І.Євтушенко, Т.В.Ладиченко, Ю.Б.Малієнко, В.В.Ставнюк, В.В.Ткаченко, А.І.Тимченко, М.М.Мудрий, інші	наказ Міністерства освіти і науки України № 698 від 03 серпня 2022 р.	52 52
6	8 9	Трудове навчання 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	В.К.Сидоренко, Н.І.Боринець, Д.В.Боровик, В.М.Гашак, Е.М.Даниліна, С.М.Дятленко, Р.М. Лешук, Н.Б.Лосина, Т.С.Мачача, А.І.Терещук, І.Ю. Ходзицька, В.В. Юрженко, В.В.Бурдун, Н.М.Павич, В.М. Гашак, О.Ю.Медвідь, Ю.В.Палій, О.С.Ковальчук, В.В.Крімер, М.Д.Палійчук	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	35 35
7	8 9	ІНФОРМАТИКА 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	М. І. Жалдак, Ю.В. Горошко О. В. Коршунова, Н. В. Морзе, Б. В. Кудренко, Є. В. Мотурнак, Т. В. Нанаєва, Г. О. Проценко, Й. Я. Ривкінд, В. В. Шакотько, І. О. Завадський, В. В. Лапінський, А.В.Паньков, О. В. Пасічник, Н. А. Саражинська, О.О.Богатирьов, С. М. Бондаренко, Л. В. Булигіна, Г. Ю. Громко, О. Б. Коротка, Л. В. Палюшок, Л. М. Федор	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	70 70
8	8 9	Основи здоров'я 5–9 кл. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Т.Є.Бойченко, Т.В.Воронцова, О.Л.Москаленко, В.В.Дерев'янка, В.С.Пономаренко, Н.М.Полішук, С.С.Фіцайло, О.І.Шиян, Т.Г.Боса, О.А.Спірке, О.І.Шаповал	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	35 35

9	8 9	Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи	Т.Ю. Круцевич, Л.А. Галенко, В.В. Дерев'янко, С.М. Дятленко, А. І. Ільченко, Н.С. Кравченко, І.Х.Турчик, С.М.Чешейко, Є.Ю.Алексейчук, Т.А. Дмитрієва, Е.А.Єрьоменко, М. В. Тимчик, І. Р. Захарчук, О. М. Лакіза, В. О. Сілкова	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	105 105
10	8 9	Біологія 6-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів		Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	70 70
11	8 9	Географія 6-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Я.Б.Олійник, Р.В.Гладковський, Л.М.Даценко, Н.І.Забуга, Л.О. Кухар, Н.В.Муніч, Г.Є.Уварова, Я.Б. Олійник, І.М.Вітенко, В.Г.Гаврилюк, Т.Г. Гільберг, Г.Д.Довгань, С.Г.Коберник, Р.Р.Коваленко, Т.Д.Магдалецька, В.В. Совенко, О.Г.Стадник, Л.М. Булава, М.В.Бобровський, О.І.Слюсар, В.І. Кудирко,Т.К.Сокол, І.В. Фастова, О.О.Козачук, І.М.Льницький	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	70 52
12	8 9	Історія України. Всесвітня історія 5-9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (Всесвітня історія)	О.І.Пометун, В.С.Власов, О.В. Атамась, Ж.М.Гаврилюк, Ю.С.Комаров, І.А.Костюк, Р.І.Євтушенко, Т.В. Ладиченко, Ю.Б.Малієнко, В.В. Ставнюк, В.В.Ткаченко, А.І.Тимченко, М.М. Мудрий, Р.Я.Пастушенко, О.В. Бурлака, Т.М. Ксьондзик, О.Г. Майданик, Л.М.Хлипавка, І.Я.Щупак	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	35 35
13	8 9	Математика 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (Алгебра)	М.І.Бурда, Ю.І.Мальований, Є.Н.Нелін, А.В.Паньков, Д.А. Номировський, Н. А. Тарасенкова, М. В. Чемерис, М. С. Якір, Б.В.Кудренко, О.Я. Біляніна, О.І.Буковська, А. І. Азаренкова, Т. С. Кіндох, О. Є. Лисенко, А. В. Миляник, Н. В. Панова	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	70 70
14	8 9	Математика 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (Геометрія)	М.І.Бурда, Ю.І.Мальований, Є.Н. Нелін, А.В.Паньков, Д.А. Номировський, Н. А. Тарасенкова, М. В. Чемерис, М. С. Якір, Б.В. Кудренко, О.Я. Біляніна, О.І.Буковська, А. І. Азаренкова, Т. С. Кіндох, О. Є. Лисенко, А. В. Миляник, Н. В. Панова	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	70 70
15	8 9	Фізика 7–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	О.І.Ляшенко, В.Г.Бар'яхтар, М.В. Головка, Ю.І.Горобець, Т.М.Засєкіна, В.Д.Карасик, О.В. Ліскович, М.Т. Мартинюк, І.Ю. Ненашев, Н.А. Охрименко, В.Д.Сиротюк, М.І.Шут, Л.М. Засєдка, Т.В. Дерід, В.Ф. Заболотний, І.С.Чернецький, Л.Є. Шиховцева, С.С. Фіцайло, В.В.Гудзь, Ю.Я.Пасіхов, О.В. Ліскович, О.Ю.Зіньковський, Н.М. Гончаренко, В.Л.Бузько	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	70 105
16	8 9	Хімія. 7–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Л.П.Величко, О.А. Дубовик, З.В. Котляр, С.П.Муляр, В.О. Павленко, Л.Л. Свинко, Н.В.Титаренко, О.Г. Ярошенко, К.Д.Новченкова, І.О.Філоненко, С.С.Фіцайло, О.С.Бобкова, інші	Наказ МОНУ від 07.06.2017р. № 804	68 68

17	8 9	Мистецтво 5– 9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Л.Масол, О.Коваленко, Г.Сотська, Г.Кузьменко, Ж.Марчук, О.Константинова, Л.Паньків, І.Гринчук, Н.Новикова, Н.Овіннікова, О.Гайдамака, Н.Лемешева, Т.Абрамян, О.Гусева, О.Коваль, М.Скиба, Т.Шлеєнкова	Наказ МОіНУ від 07.06.2017р. № 804	35 35
18	9	Навчальна програма з основ правознавства для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів	Т.Ремех, О.Муза, Р.Євтушенко, В.Сутковий, Т.Зорнік, Л.Лоха, В.Силенко	Наказ МОіНУ від 07.06.2017р. № 804	35
		«Розвиток мовлення» для 5-10 класів для дітей з помірними інтелектуальними порушеннями	Хайдарова О.С., Блеч Г.О.		
		«Розвиток емоційно-вольової сфери» Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку	Логвінова І.П., Кучеренко Ю.О.		
		«Соціально-побутове орієнтування» для 5-10 класів для дітей з інтелектуальними порушеннями	Остапенко Л.І., Тарновська Л.І.		

4. *Форми організації освітнього процесу*

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

Основними формами організації освітнього процесу у школі II ступеня є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок.

На уроках організовуються індивідуальна, парна чи групова роботи, колективно-фронтальна, диференційовано-групова, кооперативне навчання, дискусії, динамічні вправи, дослідницькі проекти, складання ментальних карт, рольові ігри, робота з документами та різними джерелами інформації, творчі роботи, інше

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, уроки-семінари, конференції, квести, інтерактивні уроки (урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

5. *Опис інструментарію оцінювання*

Види оцінювання навчальних досягнень учнів 8-9 класів: поточне, тематичне, семестрове, річне та державна підсумкова атестація (наказ МОН від 13.04.2011 № 329. «Про

затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти»).

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за 12-бальною шкалою (відповідно до наказу МОН України від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти»).

Дітей з ООП оцінюють за критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, але з урахуванням обсягу й характеру матеріалу, визначеними в індивідуальній програмі розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання. Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я. При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я. При оцінюванні навчальних досягнень учнів з ООП використовуються критерії оцінювання, які характеризують процес навчання і відображають кількісний і якісний його результати: ступінь засвоєння елементарних знань і вмінь з навчальних предметів та характеристику особистісного розвитку учнів. Характеристика особистісного розвитку учня відображає рівень самостійності, комунікативності, уміння працювати в групі, ставлення до навчальної праці, рівень прикладених зусиль, сформованість навчально-пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтирів та загальнонавчальних умінь, тощо та здійснюється вербально під час поточного контролю.

6. Очікувані результати навчання учнів

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання; окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти.

Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою; предмети за вибором; роботу в проектах; позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційнодіяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний

інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Учні з ООП упродовж навчання в школі навчаються способам самоконтролю, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.